

Briuselis, 2025 m. liepos 3 d.
(OR. en)

11246/25

COMPET 685
IND 246
EMPL 352
SOC 500
ECOFIN 951
POLCOM 149
FIN 828
FISC 157
ENV 656
CLIMA 248
ENER 347
ATO 44
MAP 31
RECH 316
RC 43

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREEZ
gavimo data:	2025 m. liepos 2 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 378 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Pirmasis švarios pramonės kurso įgyvendinimo etapas

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 378 final.

Priedama: COM(2025) 378 final

Briuselis, 2025 07 02
COM(2025) 378 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Pirmasis švarios pramonės kurso įgyvendinimo etapas

Pirmasis švrios pramonės kurso įgyvendinimo etapas

1. Įvadas

Švrios pramonės kurso komunikate¹ Komisija pristatė konkrečias priemones, kaip toliau skatinti Europos pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir konkurencingumą. Šiomis priemonėmis reaguojama į raginimą suformuoti visas ES politikos sritis aprėpiančią integruotą požiūrį, padedantį siekti šio dvejojo tikslo. Jos taip pat rodo ES įsipareigojimą atremti mūsų pramonei kylančius iššūkius, tokius kaip ES ir jos pagrindinių konkurentų mokamų energijos kainų atotrūkis, vangi paklausa ar nesąžininga pasaulinė konkurencija, ir kartu suteikti įmonėms (tiek didelėms, tiek mažoms) ir investuotojams tikrumo, kad Europa tebėra visapusiškai įsipareigojusi iki 2050 m. tapti neutralaus poveikio klimatui ekonomika, laikydama sąžiningumo, technologinio neutralumo ir išlaidų efektyvumo principų, užtikrindama teisingą pertvarką ir didindama aplinkosauginį tvarumą. Investicijos į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą didins Europos ekonomikos konkurencingumą, jos ekonominį ir energetinį atsparumą bei saugumą ir sukurs stabilų ir perspektyvių darbo vietų.

Pasaulinėse lenktynėse dėl poveikio klimatui neutralizavimo švrios pramonės kursas sudarys sąlygas ES pirmauti plėtojant ateities švrių technologijų rinkas. Tarptautinės energetikos agentūros duomenimis, iki 2035 m. pasaulinė šešių populiariausių masiškai gaminamų švrios energijos technologijų² rinka išaugs iki daugiau kaip 2 trln. JAV dolerių, t. y. beveik pasieks vidutinę pastarųjų metų žalios naftos rinkos vertę³. Tuo tarpu tikimasi, kad prekyba švriomis technologijomis iki 2035 m. pasieks 575 mlrd. JAV dolerių. Kaip matyti iš naujausios Europos investicijų banko investicijų ataskaitos⁴, tvirta Europos pozicija dėl švrių technologijų inovacijų ir prekybos jomis atsiperka. Pavyzdžiui, Europos mažo anglies dioksido pėdsako technologijų eksportas nuo 2017 m. išaugo 65 proc., kai Kinijos eksportas padidėjo 79 proc., o JAV – tik 22 proc. ES turi užtikrinti, kad šis konkurencinis pranašumas būtų išlaikytas ir būtų stiprinamas.

Siekiant išlaikyti šią tvirtą poziciją, pramonei reikalinga nuspėjama Europos kryptis, reguliavimo sistema, kuri kuo labiau sumažintų nereikalingą biurokratizmą, ir greitas bei veiksmingas visų pasiūlytų priemonių įgyvendinimas. Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir reindustrializacija yra dvi to paties medalio pusės ir be stiprios ir atsparios Europos pramoninės bazės nėra patikimo būdo sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Todėl šiame komunikate, teikiamame kartu su pasiūlymu iš dalies keisti Europos klimato teisės aktą, kuriame nustatytas 2040 m. klimato srities tikslas ir numatytos būtinos lankstumo priemonės, parodoma, kad veiksmai jau įgyvendinami. Praėjus vos keliems mėnesiams nuo švrios pramonės kurso pateikimo pradėdame pirmąją bangą veiksmų, kuriais pramonei aktyviai padedame irtis per šią itin svarbią pertvarką, kad stiprėtų Europos pramoninė bazė, būtų skatinamos vienodos sąlygos visame pasaulyje ir atsivertų galimybės, be kita ko, inovacijų srityje.

Padaryta visų šešių pagrindinių verslo veiksmų, nustatytų Švrios pramonės kurso komunikate, pažanga. Priemonės yra subalansuotos – jomis ne tik remiami plataus užmojo švrios pramonės kurso tikslai, bet ir išlaikomos vienodos sąlygos bendrojoje rinkoje, kad valstybės narės galėtų tikslingai

¹ COM(2025) 85 *final*.

² Fotovoltinės technologijos, vėjo jėgainės, elektromobiliai, baterijos, elektrolizeriai ir šilumos siurbliai.

³ Tarptautinė energetikos agentūra. 2024 m. energetikos technologijų perspektyvos. 2024 m. spalio mėn.

⁴ Europos investicijų bankas. 2024–2025 m. investicijų ataskaita. Inovacijos, integracija ir supaprastinimas Europoje, 2025.

finansiška remti pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir, kai aktualu, kurti suverenias švarių technologijų vertės grandines, nederamai neiškraipydamos konkurencijos. Be to, valstybės narėms suteikiami įgaliojimai panaudoti mokesčių paskatas katalizuoti privačioms investicijoms į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo projektus, taip galiausiai palengvinant greitą perėjimą prie Europos energetikos sistemos, kurioje tiekama švari ir įperkama energija.

Lygiagrečiai Komisija išsiklausė į suinteresuotųjų subjektų nuomones. Po to, kai buvo patvirtintas švarios pramonės kursas, surengus strateginius dialogus dėl automobilių pramonės ateities ir dėl Europos plieno sektoriaus ateities buvo parengti specialūs veiksmų planai⁵, kuriuose numatyti konkretūs šiems sektoriams skirti veiksmai, kuriais siekiama išlaikyti Europos konkurencinį pranašumą. Komisija taip pat organizavo švarios pramonės dialogą žiedinės ekonomikos klausimais, ruošdamasi rengti žiedinės ekonomikos aktą. Remiantis dialogais su farmacijos ir chemijos pramonės atstovais, bus pristatytos tolesnės priemonės, skirtos konkrečioms šiems sektoriams rūpimiems klausimams spręsti.

Mūsų pramonės atsparumo ir konkurencingumo didinimo darbas neapsiriboja švarios pramonės kursu. Jo tikslų padeda siekti bendrosios rinkos strategija, santaupų ir investicijų sąjungos strategija, hidrologinio atsparumo strategija, Komunikatas dėl įgūdžių sąjungos, kurį papildė Pagrindinių įgūdžių veiksmų planas ir Strateginis gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos mokymo planas, taip pat ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija ir kitos iniciatyvos. Taip pat prisideda keturi bendrieji supaprastinimo dokumentų rinkiniai, kuriais siekiama sumažinti reglamentavimo našumą.

Artimiausiu metu Komisija ryžtingai paspartins likusių Švarios pramonės kurso komunikate nurodytų priemonių įgyvendinimą.

2. Pirmasis švarios pramonės kurso įgyvendinimo priemonių rinkinys

Siekiant švarios pramonės kurso užmojų ir tikslų labai svarbi priemonė yra nauja Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema, kurią Komisija priėmė birželio 25 d. Iki 2025 m. birželio mėn. buvo patvirtinta daugiau kaip 85 mlrd. vertės pagalba pagal Laikinosios valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistemos skirsnius, skirtus pertvarkai, o tai rodo, kad supaprastintos valstybės pagalbos taisyklės gali padidinti valstybių narių norą naudoti valstybės pagalbą žaliosios pertvarkos tikslams įgyvendinti ir to naudojimo mastą. Be to, dauguma valstybių narių, pasinaudodamos Laikinaja valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistema, jau pradėjo įgyvendinti priemones perėjimui prie švarios energijos spartinti, taigi jau įgyta praktinės patirties ir susiformavo poreikis turėti stabilią ilgalaikę sistemą, kuria būtų pakeista laikinoji sistema ir būtų toliau remiamas pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas.

Naudodamasi naująja valstybės pagalbos sistema, valstybės narės teikti pagalbą galės dar paprasčiau ir greičiau, nes nustatyti aiškesni ir lankstesni valstybės pagalbos priemonių vertinimo kriterijai, numatytas ilgesnis planavimo laikotarpis ir padidintas investicijų nuspėjamumas bei saugumas įmonėms. Ji, atsižvelgiant į švarios pramonės kurso tikslus, yra skirta visoms pramonės įmonėms, o labiausiai – energijai imliai pramonei ir švarių technologijų sektoriui, joje nustatytos pagalbos priemonės, kuriomis skatinama atsinaujinančiųjų išteklių energetikos plėtra, investicijos į pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir švarių technologijų gamybos pajėgumus. Valstybės narės galės padėti finansuoti švarių technologijų, kurioms naudojamos tiek perdirbtos, tiek pirminės žaliavos ir kurios prisideda prie europinių tiekimo grandinių atsparumo

⁵ COM(2025) 96 *final* ir COM(2025) 125 *final*.

didinimo, gamybos plėtrą Europoje. Valstybės narės taip pat galės mainais už investicijas į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą sumažinti elektros energijos kainą daug energijos suvartojantiems naudotojams, veikiantiems tose pramonės šakose, kuriose kyla rizika, jog veikla bus iškelta iš Sąjungos į tas šalis, kuriose aplinkosaugos taisyklių nėra arba jos ne tokios griežtos. Naująją sistemą skatinamas privačiųjų lėšų pritraukimas mažinant investicijų į projektus, atitinkančius švarios pramonės kurso tikslus, riziką.

Be to, naujosios taisyklės padeda kurti eksperimentines švarių produktų rinkas ir lengviau derinti finansavimą iš Inovacijų fondo ir nacionalinį finansavimą, nes lengviau patvirtinti valstybių narių teikiamą valstybės pagalbą, kai jos pageidauja šio fondo lėšomis remti projektus, kuriems suteiktas suverenumo ženklas. Naujoji valstybės pagalbos sistema papildo valstybės pagalbos taisykles, kuriomis ir toliau galima visokeriopa naudotis ir kurios apima kitas priemones, prisidėsiančias prie švarios pramonės kurso. Valstybės narės apie priemones, kurios švarių technologijų, pvz., baterijų, gamintojams padeda pasiekti veiksmingą mastą, gali pranešti pagal taikomas valstybės pagalbos taisykles. Įprastomis rinkos sąlygomis švarių technologijų gamintojai turėtų įstengti padengti veiklos išlaidas be tolesnės viešosios paramos. Komisija yra pasirengusi padėti valstybėms narėms nustatyti tinkamus būdus, kaip pagal valstybės pagalbos taisykles planuoti viešąją paramą, kuria būtų šalinamas rinkos nepakankamumas, kuri būtų būtina, proporcinga ir nepagrįstai neiškraipytų konkurencijos ir prekybos bendrojoje rinkoje, arba planuoti tokią viešąją paramą teikti be valstybės pagalbos.

Kaip paskelbta Švarios pramonės kurso komunikate, peržiūredama Bendrąją bendrosios išimties reglamentą Komisija įvertins, ar ir kaip reikėtų atnaujinti valstybės pagalbos taisykles, kad pramonė būtų labiau skatinama investuoti į teisingai pertvarkai reikiamų darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, perkvalifikavimą, kokybiškas darbo vietas ir įdarbinimą. Komisija visų pirma išnagrinės pagalbos socialinėms įmonėms ir palankių sąlygų neturinčių asmenų įdarbinimo taisykles. Šiame kontekste Komisija parengs specialias gaires, kad padėtų valstybėms narėms rengti valstybės pagalbos priemones, skirtas socialinei paramai ir socialinėms investicijoms. Tokia parama daugeliu atveju arba nelaikoma pagalba, arba jai taikoma bendroji išimtis pagal Bendrąją bendrosios išimties reglamentą.

Kartu su naująja valstybės pagalbos sistema **šiandien priimta Komisijos rekomendacija dėl mokesčių paskatų. Joje rekomenduojama investicijas į švarias technologijas ir pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą skatinti tokiomis priemonėmis kaip pagreitintas nusidėvėjimas ir mokesčių kreditai.** Taip bus veiksmingai sumažintos finansinės kliūtys įmonėms, investuojančioms į tvarumą, ir skatinamos eksperimentinės dekarbonizuotų produktų rinkos. Propaguodama galimybę taikyti didžiausio masto pagreitintą nusidėvėjimą, kai išlaidos iš karto pripažįstamos sąnaudomis, ir lanksčius grąžintinus mokesčių kreditus, Komisija siekia, kad verslui būtų suteiktas tikrumas ir savalaikė parama.

Mūsų energetikos sistema yra labai svarbi norint sudaryti tinkamas sąlygas mažinti mūsų ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro. Siekiant iki 2040 m. sumažinti energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro, reikalingi visi nulinio ir mažo anglies dioksido pėdsako energijos sprendimai (įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, branduolinę energiją, energijos vartojimo efektyvinimą, energijos kaupimą, anglies dioksido surinkimą, naudojimą ir saugojimą, anglies dioksido absorbciją, geoterminę ir hidroenerziją ir visas kitas dabartines ir būsimas nulinio ŠESD balanso energetikos technologijas), taip pat svarbu stiprinti tinklą ir kaupimo pajėgumus. Siekdama suteikti pagrindą valstybėms narėms ir nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kuriuo remdamosi jos galėtų paspartinti perėjimą prie įperkamos energijos ir lankstesnės energetikos sistemos su gerai išplėtotais tinklais ir kaupimo pajėgumais, Komisija priima rekomendacinių dokumentų rinkinį. Šie dokumentai apima **i) novatoriškas atsinaujinančių išteklių energijos technologijas ir jos**

naudojimo formas, ii) specialių tinklo ir kaupimo infrastruktūros zonų nustatymą ir iii) tinklo tarifų metodikas. Įgyvendinant šį rekomendacinių dokumentų rinkinį bus remiami papildomi švarios energijos ir tinklų projektai, tad jis bus naudingas atitinkamų švarių technologijų, kurias gamindama Europa pirmąją pasaulyje, gamybai ES viduje.

Gairės dėl **novatoriškų atsinaujinančių išteklių energijos technologijų ir jos naudojimo formų padės plačiau naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir kartu mažinti mūsų energijos tiekimo sąnaudas.** Nestabilias ir didelės tiekimo sąnaudas pirmiausia lemia Europos priklausomybė nuo importuojamo iškastinio kuro. Jas ES gali sumažinti plačiau naudodama novatoriškus atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir dar neišnaudotą potencialą (pvz., agrofotovoltinius, plūdriuosius atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginius, vandenynų energiją). 2021–2023 m. ES elektros energijos vartotojai jau sutaupė 100 mlrd. EUR dėl elektros energijos, pagamintos įrengus naujus saulės fotovoltinės energijos ir vėjo energijos pajėgumus⁶.

Gairės dėl tinklo ir kaupimo zonų nustatymo turi sustiprinti ir paspartinti mūsų tinklų plėtrą, taip pat paspartinti kaupimo sprendinių diegimą. Tai labai svarbu atsižvelgiant į numatomą decentralizuotos atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos augimą, didėjančią elektros energijos paklausą ir esamus elektros tinklo apribojimus, pvz., poreikį prijungti elektrinių transporto priemonių įkrovimo infrastruktūrą, kuri gali būti naudinga kaupimui ir visai energetikos sistemai apskritai, taip pat poreikį modernizuoti 40 proc. jau egzistuojančių tinklų. Be to, sparčiai auga atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos pajėgumai – vien 2024 m. jie pasipildė maždaug 78 GW. Norint, kad vidutinis atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos pajėgumų prieaugis iki 2030 m. pasiektų apie 100 GW per metus, reikia gerokai sparčiau išduoti leidimus vykdyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos kaupimo projektus ir plėtoti tinklus, į kuriuos integruojama atsinaujinančiųjų išteklių energija.

Trečiajame rekomendaciniame dokumente – gairėse dėl tinklo tarifų metodikų – propaguojamas tinklo tarifų modelis, pagal kurį bendros sistemos sąnaudos mažinamos didinant lankstumą ir teikiant su vieta susijusias paskatas, taip pat didinant tinklo naudojimo ir valdymo efektyvumą. Šios permainos, skatinančios keisti elgesį, yra labai svarbios siekiant veiksmingai ir ekonomiškai efektyviai valdyti vartojimą per piko laikotarpius. Tinklo tarifai gali atlikti svarbų vaidmenį – paskatinti visus sistemos naudotojus optimizuoti savo naudojimo modelius. Koordinuotas požiūris teikia didelę naudą, be kita ko, mažina tinklo valdymo išlaidas ir brangiai atsieinančias perkrovas, didina tinklo pajėgumą absorbuoti pagamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją, o poreikį atlikti didelius tinklo stiprinimo darbus apriboja iki to, kas būtina. Taip bus sumažintos bendros tinklo išlaidos, kurias vartotojai padengia mokėdami už energiją, ir vartotojai, prisidedantys prie energetikos sistemos integravimo, pajus tiesioginę naudą.

Kiti sunkumai, kuriuos patiria pramonė, yra **nesąžininga tarptautinė konkurencija** ir reglamentavimo našta. Nuo tada, kai pradėta taikyti ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ES ATLPS), anglies dioksido nutekėjimo rizika buvo veiksmingai mažinama sektoriams, kuriems kyla ši rizika, suteikiant nemokamų apyvartinių taršos leidimų. Nemokamų leidimų ES ATLPS įrenginiams, gaminantiems prekes, kurioms taikomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas (PADKM), bus laipsniškai nuo 2026 m. iki 2034 m. atsisakyta ir kartu pagal PADKM bus laipsniškai pradėdami taikyti finansiniai įpareigojimai dėl importuojamų prekių. PADKM mažina

⁶ TEA (2023). Atnaujinta informacija apie padėtį atsinaujinančiųjų išteklių energijos rinkoje. 2023 m. birželio mėn., TEA, Paryžius, <https://www.iea.org/reports/renewable-energy-market-update-june-2023>, licencija CC BY 4.0.

anglies dioksido nutekėjimo riziką, susijusią su PADKM prekių, skirtų ES, gamyba, tačiau anglies dioksido nutekėjimo rizika, susijusi su PADKM prekių, skirtų eksporto rinkoms, gamyba, laipsniškai atsisakant nemokamų apyvartinių taršos leidimų gali didėti, jeigu tam tikros trečiosios šalys neįves lygiavertės anglies dioksido apmokestinimo tvarkos. Įvairūs PADKM sektoriai paragino imtis skubių **veiksmų anglies dioksido nutekėjimo problemai eksporto srityje spręsti.**

Todėl, kaip paskelbta Plieno ir metalų veiksmų plane, Komisija apsvarstė galimybes, kaip šią riziką pašalinti. Bet koks sprendimas turėtų būti visiškai suderintas su PADKM aplinkos tikslais, taip pat turėtų būti laikomasi atitinkamų PPO taisyklių. Be to, jis turėtų būti įgyvendinamas greitai, kad būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir išvengta nederamos administracinės naštos. Todėl Komisija ketina pateikti specialų pasiūlymą taikant PADKM (jo taikymo sritis bus išplėsta) gautas pajamas panaudoti gamybai, kuriai kyla anglies dioksido nutekėjimo rizika, remti. Taip nukentėjusiems gamintojams būtų proporcingai kompensuotas laipsniškas nemokamų apyvartinių taršos leidimų netekimas, atsižvelgiant į siektinus ilgalaikio priklausomybės nuo iškastinio kuro sumažinimo rezultatus. Taikymo sritį reikės nustatyti remiantis objektyviais kriterijais. Ši schema būtų taikoma iš anksto nustatytą laikotarpį ir 2027 m. būtų peržiūreta. Pasiūlymas būtų pateiktas iki 2025 m. pabaigos kartu su pasiūlymu išplėsti PADKM taikymo sritį, kad ji apimtų galutinės grandies prekes, ir nustatyti kovos su apėjimu priemones; jis nedarys poveikio esamiems Komisijos pasiūlymams dėl ES biudžeto naujų nuosavų išteklių. Šiuo sprendimu siekiama užtikrinti vienodą PADKM prekių, tiek pagamintų ir parduodamų ES, tiek eksportuojamų iš ES į trečiąsias šalis ar importuojamų į ES, traktavimą, kad būtų išlaikytas suderinamumas su PPO taisyklėmis. Komisija pateiks tolesnę anglies dioksido nutekėjimo rizikos, susijusios su PADKM prekių, skirtų eksportuoti, gamyba, analizę, kad priemonė būtų parengta tinkamai, ir dėl šių planų pasikonsultuos su PADKM sektorių atstovais dar prieš pateikdama pasiūlymą, taip pat atsižvelgdama į konkrečias nacionalines aplinkybes. Šiuo tikslu bus surengtas aukšto lygio dialogas.

Dar vienas svarbus švarios pramonės kurso ramstis – supaprastinimas. Siekiant sumažinti reguliavimo našta ir sudaryti sąlygas pramonei veiksmingiau ir pragmatiškiau pereiti prie tvarios ekonomikos padaryta pažanga keliose teisėkūros srityse. PADKM supaprastinimo pasiūlymu (jis priimtas 2025 m. vasario mėn. kaip pirmo bendrojo rinkinio dalis) siekiama sumažinti biurokratizmą ir užtikrinti sklandų PADKM įgyvendinimą, kai 2026 m. sausio mėn. bus pradėtos taikyti visos jo nuostatos. Visų pirma pasiūlyme nustatoma mase grindžiama riba – 50 tonų, o tai reiškia, kad PADKM pareigos visai netaikomos 90 proc. importuotojų ir kartu užtikrinama, kad PADKM aprėptų 99 proc. išmetamų ŠESD. Šį mėnesį teisėkūros institucijos pasiekė susitarimą dėl reglamento keitimo, atitinkančio pagrindinius Komisijos pasiūlymo parametrus.

3. Kitose švarios pramonės kurso srityse vykdomas darbas

Be pirmojo konkrečių veiksmų pagal švarios pramonės kursą rinkinio, didelė pažanga padaryta keliose kitose su šia strategija susijusiose srityse. Daroma 2025 m. vasario mėn. priimto Įperkamos energijos veiksmų plano įgyvendinimo pažanga. Birželio 16 d. Europos Komisija ir Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti Lenkija kartu įsteigė **Energetikos sąjungos darbo grupę**. Ši darbo grupė šalins technines ir reguliavimo kliūtis, trukdančias sukurti tikrą energetikos sąjungą: bus gerinamas gerai sujungtos infrastruktūros naudojimas ir plėtra, šalinamos nacionalinio lygmens leidimų išdavimo kliūtys, didinamas kaupimo sprendinių diegimas ir lankstumo paslaugų naudojimas, gerinamas regioninių, nacionalinių ir ES veiksmų koordinavimas ir remiami pagrindiniai Įperkamos energijos

veiksmų plano įgyvendinimo veiksmai, pavyzdžiui, susiję su leidimų išdavimu, apmokestinimu ir sistemos lankstumu.

Labai svarbu – finansavimas. Komisija ir Europos investicijų bankas glaudžiai bendradarbiavo, kad būtų sukurti programos „InvestEU“ reikalavimus atitinkantys nauji finansiniai produktai privačiojo sektoriaus investicijų rizikai mažinti. Birželio 19 d. Europos investicijų bankas (EIB) pradėjo taikyti naujas 500 mln. EUR vertės schemas, pagal kurias siūlomos priešpriešinės garantijos elektros energijos pirkimo sutartims, kurias sudaro švarios energijos projektų rengėjai ir pramonės subjektai. Šia iniciatyva siekiama sudaryti palankesnes sąlygas pramonei naudotis energija už stabilesnę kainą ir skatinti investicijas į naujus gamybos projektus. Be to, EIB pradėjo taikyti antrą priešpriešinių garantijų schemą su naujų tinklo komponentų gamyba susijusiai rizikai mažinti (toks modelis jau taikomas vėjo energijos sektoriui), kurios biudžetas – 1,5 mlrd. EUR ir kuri yra labai svarbi atsižvelgiant į poreikį plėsti tinklą visoje Europoje; taip pat pradėjo programą „TechEU“, siekdamas padėti panaikinti finansavimo deficitą, kad būtų remiamos perversminės inovacijos, stiprėtų Europos pramonės pajėgumai ir veiklą plečiančios įmonės. Jis taip pat didina vėjo energetikos dokumentų rinkinio finansavimo galimybes nuo 5 mlrd. EUR iki 6,5 mlrd. EUR ir sukūrė naują garantijų produktą besiformuojančioms švarioms technologijoms remti, kuriam skirtas 250 mln. EUR EIB skolinimo paketas iš programos „InvestEU“.

Komisija iki 2025 m. pabaigos ketina pradėti bandomąjį būsimo pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo banko projektą. Šis bandomasis projektas, kurio biudžetas – 1 mlrd. EUR, bus aukcionas, kuriuo siekiama, kad pramoninių procesų šilumai nebūtų naudojamas iškastinis kuras – jie būtų elektrifikuoti arba būtų tiesiogiai naudojama šiluma iš atsinaujinančiųjų išteklių (kaip antai saulės arba žemės gelmių šiluma). Juo galės naudotis įvairių pramonės sektorių įmonėms, įskaitant vidutines įmones. Tai bus bandomasis pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo banko projektas, kurio lėšomis projektai bus remiami kaip rodiklį naudojant sumažintą išmesto anglies dioksido kiekį. Balandžio mėn. surengtos konsultacijos su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais parodė, kad pramonė tvirtai remia šią iniciatyvą. Tuo remdamasi Komisija pateikė aukciono sąlygų projektą konsultacijoms.

Komisija taip pat patvirtino pirmuosius du strateginių projektų, remsimų pagal Ypatingos svarbos žaliavų aktą, sąrašus, į kuriuos įtraukti tiek ES, tiek trečiojoje šalyse planuojami projektai. Atrinkti projektai apima įvairias strategines žaliavas ir vertės grandinių etapus ir padės ES apsirūpinti strateginėmis žaliavomis. Kad projektai būtų įgyvendinti laiku, bus ne tik padedama į juos pritraukti viešųjų ir privačiųjų investicijų, bet ir sparčiau išduodami leidimai projektams ES.

Vienas iš pagrindinių švarios pramonės kurso prioritetų yra tolesnis **eksperimentinių rinkų plėtojimas.** Balandžio 6 d. Komisija priėmė **2025–2030 m. darbo planą pagal Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentą ir Energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistemos reglamentą.** Jame išvardyti gaminiai (pvz., plienas ir aliuminis), kuriems ekologinio projektavimo reikalavimai ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reikalavimai turėtų būti nustatyti pirmumo tvarka per ateinančius penkerius metus. Tai turėtų skatinti tvarių, pataisomų, žiedinių ir efektyviai energiją vartojančių gaminių naudojimą visoje Europoje. Tinkamai parengti, suderinti gaminių tvarumo reikalavimai, taikomi ES lygmeniu, sustiprins bendrąją rinką, padės užkirsti kelią prekybos kliūtims, vienodinti konkurencijos sąlygas ir gerinti vartotojų informavimą, taip pat mažins administracinę naštą.

Atsižvelgdama į 2025 m. pirmąjį ketvirtį vykdytą strateginį dialogą dėl automobilių pramonės ateities, Komisija, kaip paskelbta 2025 m. kovo 5 d. Europos automobilių pramonės veiksmų plane, pasiūlė

automobilių pramonės sektoriui lankstumo priemonę, kuria naudodamasis jis galėtų įvykdyti 2025 m. transporto priemonių parko pardavimo tikslus. Tuo tikslu padaryti tiksliniai Reglamento (ES) 2019/631 pakeitimai ir teisėkūros institucijos juos priėmė. Taip gamintojams suteikiama daugiau lankstumo – jiems leidžiama 2025, 2026 ir 2027 m. reikalavimus įvykdyti per trejų, o ne vienų metų laikotarpį. Tiksliniu pakeitimu gamintojams sudaromos lankstesnės įpareigojimų įvykdymo sąlygos, tačiau išlaikomas išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo mastas. Taip siekiama remti investicijas į perėjimą prie švarios energijos, kartu neatsisakant bendro klimato srities užmojo. Kovo 5 d. Komisija taip pat atnaujino atliekų sąrašą, kad baterijos ir jose naudojamos ypatingos svarbos žaliavos ekonomikoje suktųsi ilgiau.

Pagal **Alternatyviųjų degalų infrastruktūros priemonę**, kuri yra Europos infrastruktūros tinklų priemonės dalis, 2025–2026 m. skirta 570 mln. EUR. įkrovimo (ypač sunkiųjų transporto priemonių) infrastruktūrai diegti. Iki antrojo galutinio termino, 2025 m. birželio 11 d., pateikti 25 projektų pasiūlymai, kurių bendra investicijų vertė siekia 665 mln. EUR. Elektromobilių įkrovimo infrastruktūros projektams iš viso prašyta skirta apie 287 mln. EUR ES lėšų, o sunkiųjų transporto priemonių įkrovimo infrastruktūrai – 245 mln. EUR.

Išorės veiksmų srityje Komisija pradėjo derybas dėl pirmosios švarios prekybos ir investicijų partnerystės su Pietų Afrika 2025 m. kovo 13 d. vykusiame ES ir Pietų Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime. Ši partnerystė kuriama bendradarbiaujant su pagrindiniais strateginiais partneriais, siekiant veiksmingai suvaldyti strateginę priklausomybę ir stiprinti ES vaidmenį svarbiausiose pasaulinėse vertės grandinėse. Komisija ir Pietų Afrika išipareigojo siekti susitarimo, kuriuo būtų remiamas strateginių, švaresnių žaliavų vertės grandinių kūrimas. Jame, be kita ko, daugiausia dėmesio skiriama vietos naudingųjų iškasenų apdorojimui, energijai iš atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako šaltinių (įskaitant saugų ir tvarų mažo anglies dioksido pėdsako vandenilį) ir švarioms technologijoms, gerinant abiem pusėms naudingą investavimo sąlygas. Be to, aukščiausiojo lygio susitikimo metu Komisija paskelbė apie 4,7 mlrd. EUR vertės investicijų paketą, planuojamą pagal strategiją „Global Gateway“. Iš jų 4,4 mlrd. EUR bus investuota į projektus, kuriais šalyje partnerėje remiama teisinga pertvarka pereinant prie švarios energijos. Komisija, artėjant G20 aukščiausiojo lygio susitikimui Johannesburge, suplanuotam 2025 m. lapkričio 22–23 d., siekia parodyti, kad švarios prekybos ir investicijų partnerystės su Pietų Afrika procesas iš esmės pasitūmėjo į priekį.

Komisija, įgyvendindama ES plieno ir metalų veiksmų planą, taip pat **sugriežtino plieno apsaugos priemonę**, kad ES plieno pramonė būtų apsaugota nuo plūstančio importo. Dauguma korekcijų įsigaliojo balandžio 1 d., o pakeitimai, susiję su lėtesniu liberalizavimo tempu ir galimybės perkelti nepanaudotus kiekius panaikinimu, įsigalios 2025 m. liepos 1 d. Atsižvelgdama į tai, kad apsaugos priemonė teisiškai nustos galioti 2026 m. birželio 30 d., Komisija 2025 m. rugsėjo mėn. pasiūlys ilgalaikę priemonę, kuria bus užtikrintas labai veiksmingas ES plieno sektoriaus apsaugos lygis po 2026 m. birželio mėn. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į JAV nustatytus didesnius tarifus plieno pramonėje naudojamam aliuminiui, kurie blogina ir taip sudėtingą šios pramonės padėtį.

Norint **mažinti metalų pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro ir didinti konkurencingumą** svarbu didinti **žiediškumą**. Tačiau perdirbamo metalų laužo kiekis ES mažėja, nes mažėja jo paklausa ES pramonėje, o trečiojoje šalyse už jį mokama daugiau. Siekdama perlaužti šią tendenciją, Komisija suteikė viešą prieigą prie atitinkamų duomenų iš muitinės duomenų bazės „Surveillance“, panašiai kaip neseniai padaryta cheminių medžiagų sektoriuje. Ši iniciatyva yra dalis platesnio aliuminio, vario ir plieno importo ir eksporto stebėjimo mechanizmo, kuriuo siekiama pagerinti rinkos informacijos prieinamumą ir taip propaguoti žiedinę praktiką, sudaryti palankesnes sąlygas priimti prekybos

priemonės, kad ES metalų laužo, kai reikia, būtų galima gauti pakankamai, pradėdant nuo aliuminiui skirtų priemonių. Komisija taip pat sieks didinti perdirbtų produktų paklausą.

Tiek Švarios pramonės kurso komunikate, tiek Automobilių pramonės veiksmų plane paskelbta, kad Komisija pasiūlys nustatyti **sąlygas užsienio investicijoms**, konkrečiai – investicijoms į automobilių pramonės sektorių, įskaitant komponentus, o baterijų tiekimo grandinei bus skiriamas didžiausias prioritetas. Komisija siūlys konkrečias sąlygas įtraukti į atsparumo ir tvarumo kriterijus spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo akte ir galbūt kitose iniciatyvose.

Komisija, glaudžiai konsultuodamasi su pramonės suinteresuotaisiais subjektais ir valstybėmis narėmis, pasiūlys priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad užsienio investicijos ES labiau prisidėtų prie ilgalaikio ES pramonės konkurencingumo, jos technologinio pranašumo ir ekonominio atsparumo, taip pat prie kokybiškų darbo vietų kūrimo ES. Pavyzdžiui, dėl projektų, susijusių su užsienio investicijomis, ypač kai jiems skiriamas viešasis finansavimas, valstybės narės galėtų kolektyviai apsvarstyti tokias sąlygas kaip įrangos nuosavybė, ES išgauti išteklių, darbuotojų samdymas ES, poreikis steigti bendrąsias įmones arba perduoti intelektinę nuosavybę, pradėdamos nuo kai kurių strateginių sektorių, pvz., automobilių ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai reikalingų įrenginių gamybos.

Konkrečiai dėl automobilių pramonės sektoriaus Komisija planuoja su valstybėmis narėmis ir susijusiais suinteresuotaisiais subjektais aptarti, kaip kuo labiau padidinti šalyje vykdomų investicijų pridėtinę vertę ir užkirsti kelią lenktyniavimui mažinant standartus ir vidaus rinkos susiskaidymui. Tokios sąlygos bus pagrindas bendradarbiauti su pagrindiniais tarptautiniais partneriais, daug investuojančiais Europos Sąjungoje, ypač į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir automobilių pramonės tiekimo grandinę.

Komisija netrukus pasiūlys **chemijos pramonės dokumentų rinkinį**, apimsiantį **ES chemijos pramonės veiksmų planą** ir **chemijos pramonei skirtą bendrąjį rinkinį**. Veiksmų plane bus nustatytos konkrečios priemonės Europos cheminių produktų sektoriaus, įskaitant MVĮ, konkurencingumui didinti ir jo gamybos bazei stiprinti įvairiais veiksmais pagrindinėse srityse, tokiose kaip ypatingos svarbos gamyba, energijos kainos ir inovacijų bei dekarbonizacijos rėmimas.

Kaip paskelbta Švarios pramonės kurso komunikate, **Komisija sukūrė bendriems Europos interesams svarbiems projektams (BEISP) skirtą paramos centrą, kad nauji BEISP būtų rengiami greičiau**. Šiuo metu Komisija padeda kelioms valstybėms narėms greičiau rengti naujus BEISP, kuriuos Jungtinis Europos forumas dėl BEISP patvirtino 2024 m. lapkričio mėn. ir 2025 m. kovo mėn. Prie spartesnio švarios pramonės kurso tikslų įgyvendinimo ypač prisidės rengiant žiedinių pažangiųjų medžiagų BEISP ir novatoriškų branduolinių technologijų BEISP atliekamas darbas.

2025 m. birželio 13 d. Komisija taip pat priėmė **Branduolinę informacinę programą (PINC)**. Joje, remiantis naujausia informacija, apžvelgiami investicijų į branduolinę energiją poreikiai ES ir geriausia efektyvių investicijų planų finansavimo modelių praktika. Įgyvendinant su branduoline energija susijusius valstybių narių planus iki 2050 m. reikės daug – maždaug 241 mlrd. EUR – investuoti tiek į esamų reaktorių eksploatavimo pratęsimą, tiek į naujų didelių reaktorių statybą. Reikalingos papildomos investicijos į mažuosius modulinius reaktorius (MMR), pažangiuosius modulinius reaktorius (PMR) ir mikroreaktorius, o tolimesnėje ateityje – į branduolių sintezę.

Siekiant švarios pramonės kurso tikslų, taip pat imtasi svarbių veiksmų **įgūdžių ir darbo vietų kokybei** ES gerinti. 2025 m. kovo 5 d. priimtas Komunikatas dėl įgūdžių sąjungos, kuriame pristatytos pagrindinės iniciatyvos, kaip antai Europos įgūdžių aukšto lygio taryba ir Duomenų apie įgūdžius

centras, ir kartu stiprinamos jau vykdomos įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo iniciatyvos. Be to, Komisija pradėjo konsultacijas su socialiniais partneriais, kad parengtų Kokybiškų darbo vietų kūrimo gaires, kuriose daugiausia dėmesio būtų skiriama restruktūrizavimo procesų ir teisingos pertvarkos rėmimui, o per sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūrą pasiūlė atlikti tikslinius Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo ir „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) pakeitimus, kad parama darbuotojams, kuriems dėl restruktūrizavimo, susijusio su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, gresia netekti darbo vietos, būtų teikiama sparčiau ir būtų didesnė.

Sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūra, kurią Komisija pasiūlė balandžio mėn., suteiks valstybėms narėms ir regionams galimybę savo programomis stiprinti Europos konkurencingumą ir panaikinti inovacijų atotrūkį. Nors dėl pasiūlymo vis dar deramasi pagal bendro sprendimo procedūrą, Komisija tikisi, kad bus pasiektas plataus užmojo galutinis rezultatas. Šiomis aplinkybėmis paramą iš Europos regioninės plėtros fondo galėtų gauti didelės įmonės, prisidedančios prie bendriems Europos interesams svarbaus projekto arba veikiančios ypatingos svarbos srityse, tokiose kaip gynyba, strateginės technologijos ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas. Be to, iš jo bus remiama energetikos pertvarka, skatinant energetikos jungtis (sausumos ir jūrinius kabelius, jungiančius kaimyninių šalių elektros energijos sistemas) ir diegiant įkrovimo infrastruktūrą. Švarios pramonės bazę visuose regionuose taip pat stiprins investicijos į įperkama efektyviai energiją vartojantį būstą, tvarų vandens išteklių valdymą ir inovacijas, prisidedančias prie STEP tikslų įgyvendinimo. Kaip finansinę paskatą investuoti į strateginius prioritetus Komisija pasiūlė valstybėms narėms ir regionams galimybę pagal strateginius prioritetus parengtiems projektams 2026 m. skirti 30 proc. dydžio išankstinį finansavimą ir taikyti didesnes bendro finansavimo normas.

3. Išvada

Švarios pramonės kurso įgyvendinimo sėkmė priklauso nuo valstybių narių ir jų valdžios institucijų įsipareigojimo ryžtingai imtis reikiamų veiksmų.

Komisija ir toliau tvirtai laikosi įsipareigojimo įgyvendinti švarios pramonės kursą ir siekia, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas būtų Europos konkurencingumo ir klestėjimo varomoji jėga, tuo tikslu taip pat pasiūlydama 2040 m. tikslą, kaip tarpinį siekio iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui etapą. Kiti švarios pramonės kurso veiksmai bus įgyvendinti keliais priemonių rinkiniais, artimiausi iš jų suplanuoti pateikti 2025 m. antrąjį pusmetį. Kiekvienas priemonių rinkinys bus orientuojamas į konkrečius švarios pramonės kurso tikslų aspektus, taip stiprinant kolektyvines pastangas didinti Europos pramonės konkurencingumą ir žengti į priekį siekiant ES dekarbonizacijos tikslų.